

Volby orgánů ČBS

Komentář k bodu 10 Stanov ČBS

Současné stanovy jsou příliš vágní v otázce postupu volby členů orgánů ČBS. Hlasování tak probíhá jako posloupnost jednotlivých hlasování o usnesení typu: "Kandidát XY se stane členem orgánu Z."

Základním úkolem volebního systému je z libovolného počtu kandidátů vybrat předem určený počet osob. Ani méně, ani více. Současný postup může způsobit problémy na obou stranách. Při "negativistickém" přístupu delegátů (většina hlasuje proti komukoliv) můžou být odmítnuti až všichni kandidáti a k naplnění pozic nedojde. Při "flegmatickém" přístupu (většina hlasuje pro kohokoli) může teroeticky dojít ke zvolení příliš mnoha kandidátů, v praxi spíše volby skončí naplněním poslední pozice, což v praxi omezí právo být volen u těch kandidátů, o nichž se nestihlo hlasovat. Jelikož pořadí hlasování není určeno (je na libovůli předsedy členské schůze), je zřejmé, že tento postup vnáší závažnou nerovnost mezi kandidáty. Pokusy o odstranění vlivu předsedy jiným systémem (hlasuje se v pořadí, jak se kandidáti hlásili) nejsou o mnoho spravedlivější. Obecně se systém ANO/NE pro personální volby zpravidla nepoužívá.

Vhodný je dvoukolový systém známý z přímých prezidentských voleb. Vzhledem k tomu, že orgány ČBS jsou kolektivní, je třeba tento systém (volící jedinou osobu) upravit. Jednou z variant je volba Senátu jako kolektivního orgánu - rozdělení na volební obvody, jejichž počet je shodný s počtem volených pozic. To není vhodné vzhledem k nízkému počtu členů (a geografické nespojitosti), stejně jako očekávanému nízkému počtu kandidátů. Z podobných důvodů není vhodný ani poměrný systém známý z voleb do Poslanecké sněmovny, proto doporučuji modifikaci dvoukolového systému na větší počet volených osob.

Při volbě N-členného orgánu vybírá v prvním kole každý delegát N kandidátů ze všech přihlášených (lze připustit i to, aby delegát označil méně než N osob). Ten, kdo obdrží nadpoloviční většinu hlasů, je zvolen v prvním kole. Pozor, je třeba myslet na to, že takových kandidátů může být i víc než N (například při $N=3$ může pořad dostat pět kandidátů shodně po 60 procentech) - pak se orgán naplní podle pořadí. Kvórem je počet platných hlasů, tedy při $2M$ (nebo $2M-1$) delegátských hlasech jej musí volit delegáti mající alespoň M hlasů. Zpravidla není v prvním kole zvoleno dostatek kandidátů, a zbyde n volných pozic. Z kandidátů, jež nebyli zvoleni, jich $2n$ postupuje do druhého kola. Tam se vše opakuje dokud není navolen plný počet členů orgánu, volby tedy mohou být vícekolové. Teoreticky může nastat pat, který je níže řešen zvolením vítěze kola bez požadavku na nadpoloviční většinu (včetně případného losu, jde-li o remízu), není-li dvě kola po sobě nikdo zvolen (počet kol je tak nejvýše $2N$).

Za optimální považuju kombinaci dvou fází. V první fázi jednokolovou volbu celých kandidátek, nezíská-li nikdo zřetelnou většinu (třipětinovou z přítomných delegátů? nadpoloviční ze všech delegátů?), použil bych v druhé fázi výše zmíněný model voleb jednotlivců. Zajistí se tím vhodné řešení pro klidné doby, kdy se povede sestavit všeobecně podporovaný tým, a zároveň je v případě tuhého volebního boje systém spravedlivý a nehrozí patem.

Považuji za vhodné, aby nejúspěšnější nezvolený kandidát ve volbách výboru získal automaticky místo v kontrolní komisi (jehož se samozřejmě může vzdát). Po volbách do výboru (ty jsou logicky první) by se tedy volili jen zbylí dva členové kontrolní komise. K politické diskuzi.

Co se týče doplňovacích voleb, vzdá-li se někdo funkce ve výboru/KK - stanovit předsedovi lhůtu k vypsání voleb je evidentně vhodné. Ve chvíli, kdy se tím všem členům dá příležitost včas se řádně přihlásit, a použije se volební systém (ne jen pouhé schvalování usnesení), myslím, že nic nebrání tomu, aby volba proběhla dálkově.

Posledním problémem je, že nestačí sečíst zvednuté ruce pro a zvednuté ruce proti. Ptát se, kdo hlasuje pro kandidáta A, pak kandidáta B, atd. Nefunguje, protože je třeba hlídat, kdo má kolik hlasů (ono by to moc nešlo ani při volbě do jednočlenného orgánu). Varianta je, že si každý stoupne a volené kandidáty oznámí (jako při hlasování o důvěře vládě, nevím, jestli to tak funguje doteď, ale z 90.let si na to pamatuju). Z matematického hlediska není vhodné, že ten, kdo hlasuje na konci, má extra informace o průběhu výsledků a může taktizovat. Takže je asi nejlepší rozdat hlasovací lístky, v případě tajné volby samozřejmě delegát s 15 hlasy musí vyplnit 15 formulářů, takže doporučuju veřejnou volbu (podepsané lístky).

Návrh volebního řádu

1. Volební řád ČBS upravuje průběh voleb do orgánů ČBS, kterými jsou výbor ČBS a kontrolní komise, v rámci členské schůze ČBS. V případě vzniku dalších volených orgánů se postupuje přiměřeně podle stejných pravidel.
2. Neusnese-li se členská schůze jinak, volba orgánů probíhá veřejně.
3. Volba výboru ČBS probíhá dvoufázově.
4. V první fázi se kandidáti do výboru ČBS hlásí na kandidátních listinách, které musí obsahovat počet osob rovný počtu míst ve výboru ČBS, které mají volby obsadit. Jeden z kandidátů musí být označen jako lídr kandidátní listiny.
5. První fáze voleb je jednokolová. Každý delegát hlasuje pro jednu z předložených kandidátních listin. Získá-li některá kandidátní listina třípětinovou většinu, jsou všichni kandidáti zvoleni do výboru ČBS a lídr kandidátní listiny se stává předsedou výboru ČBS.
6. Získá-li druhá nejúspěšnější kandidátní listina alespoň pětinu platných hlasů, stává se její lídr členem kontrolní komise. Nemá-li lídr zájem v kontrolní komisi působit, může se vzdát členství ve prospěch libovolného člena kandidátní listiny, který s touto funkcí souhlasí, nebo se členství vzdát bez náhrady.
7. Není-li výbor ČBS zvolen v první fázi, hlásí se kandidáti jednotlivě do druhé fáze. Ta probíhá v předem neurčeném počtu kol. V libovolném kole hlasuje každý z delegátů pro libovolnou kombinaci kandidátů, nejvýše však pro tolik osob, kolik zbývá neobsazených pozic ve výboru ČBS.
8. V každém kole jsou zvoleni ti kandidáti, kteří obdrží nadpoloviční většinu hlasů, nejvýše však v takovém počtu, který nepřekročí počet volných míst ve výboru ČBS. Nelze-li jednoznačně rozhodnout o všech členech výboru ČBS z důvodu shodného počtu hlasů na posledním volitelném místě, zůstává toto místo v daném kole neobsazeno (tato místa neobsazena).
9. Obsazením všech volených míst druhá fáze končí. Nejsou-li všechna místa obsazena, postupují nejúspěšnější nezvolení kandidáti do dalšího kola. Počet

postupujících je roven dvojnásobku zbývajících volných míst. Nelze-li postupující určit jednoznačně z důvodu shodného počtu hlasů, postupují do dalšího kola také všichni kandidáti, kterých se shoda týká.

10. Nedojde-li v některém z kol ke zvolení žádného kandidáta, probíhá následné kolo standardně. Nesplní-li v následném kole žádný z kandidátů podmínku podle bodu 8, je zvolen kandidát s nejvyšším počtem hlasů. Není-li možné vítěze kola určit jednoznačně z důvodu dělby hlasů, rozhodne o vítězi kola los. Případné další kolo probíhá standardně.
11. Volba členů kontrolní komise probíhá stejně jako druhá fáze voleb výoru ČBS, tedy podle bodů 7-10.
12. Uvolní-li se v průběhu funkčního období jedno či více míst v některém z orgánů, proběhnou doplňovací volby podle bodů 7-10.

5.11.2016
Petr Jelínek